

SLOVENSKI SOKOL.

GLASILO SLOVENSKE SOKOLSKE ZVEZE.

ŠTEV. 10.

V LJUBLJANI, 25. OKTOBRA 1909.

LETO VI.

Zlet „Slovenske sokolske zveze“ v Celju l. 1910.

Sokolska misel na Slovenskem sijajno prodira. Na vsesokolskih zletih v Ljubljani, Zagrebu in Pragi se je pokazal zdravi temelj, na katerem sloni naša sokolska organizacija. Pri mednarodnih tekmah v Pragi in Luksemburgu so stopili izbrani slovenski Sokoli v častno borbo s tekmeči svetovnega slovesa.

Letos so društva, ki se imajo v kratkem zvezati v sokolske župe, priredila lepo število dobro uspešnih skupnih javnih nastopov, „župnih zletov“, drugo leto pa namerava „Slovenska sokolska zveza“ prirediti zlet velikega obsega, ki naj v kar največjem številu združi slovenske Sokole k skupnemu delu. Za kraj zleta je določila zveza Celje, kjer se o tej priliki otvori „Sokolski dom“, ki je prevažnega pomena za celjskega Sokola in slovenski živelj v Celju.

Celje je znano preko avstrijskih črno-žoltih mejnikov po celem Nemškem. Celjske poturice širijo neprestano laž, da jih Slovenci v Celju strašno zatirajo in da se jim gode grozne krivice. Nemci to dobesedno verjamejo in pošiljajo leto za letom denarne podpore, ki se sistematično uporabljajo za germaniziranje mesta in okolice. Pa tudi v slovanske dežele je segel glas „Celje“ tedaj, ko je padlo avstrijsko ministrstvo samo zaradi ustanovitve borih nemško-slovenskih gimnazijskih razredov, in pozneje, ko je nemška podivjana druhal napadala mirne češke izletnike — dijake —, ki so si prišli ogledat slovenski Štajer.

Danes se bije v Celju boj na nož med Slovenci in nemškutarji za bitje in nebitje. V tem boju, ki ga vrši Nemštvo z vso besnostjo v zvezi z zagrizeno nemškonacionalno birokracijo, je treba celjskim Slovencem moralne podpore slovenskega in širnega slovanskega sveta.

Ko se pojavijo v Celju tisoči Sokolov in druga velika slovanska množica, vzraste po-

gum najbolj zaspanim rojakom, ki so morebiti že obupali o bodočnosti slovenskega naroda, in iztrgane bodo nemškemu molohu žrtve, ki so že napol bile v njegovem žrelu. Nemci in vlada bodo skušali to prireditev zadušiti, videč v veliki narodni manifestaciji v Celju nevarnost za nemške aspiracije.

Častna naloga celokupnega slovenskega naroda bo, da bo ta manifestacija tem sijajnejša, naših vplivnih mož pa, da odstranijo vse ovire, ki nam prete od naših nasprotnikov.

Celjski Sokol je vedno stal v prvih vrstah v boju za napredek slovenskega življa v Celju in okolici. Od svojega postanka leta 1890. do danes vrši svoje delo doma v telovadnici in s tem nekoliko paralizira vpliv nemškutarskega pritiska. Vzgaja v sokolskem duhu mladino, jedro nastajajočega meščanstva na Spodnjem Štajerskem. Hitel pa je tudi ven med svet in širil zavednost med širokimi masami našega ljudstva. Pod njegovim okriljem je vzletelo mnogo Sokolicev po slovenskem Štajerskem.

Že dolgo je pogrešal celjski Sokol dostojnega središča. Razmere so ga prisilile, da je začel graditi svoj dom. Ob skromnih sredstvih, ki jih je imel, je bil to drzen korak. Danes stoji v Gabrju na periferiji nemškutarskega mesta v slovenski okolici krasen Sokolski dom, središče slovenskega življa v najvažnejšem predmestju celjskem. Ta Sokolski dom se otvori o priliki sokolskega zleta v Celju. Na celjski zlet bodo prihiteli bratje Hrvati in Čehi v velikem številu. Trdno smo prepričani, da naši mili bratje, slovenski Sokoli, ne zaostanejo, ampak bodo prihodnje leto v Celju v ogromnem številu sijajno manifestirali za narodno in sokolsko misel!

Dr. G. S.

Sokolskim vaditeljem!

(Predavanja izobraževalnega odseka za vaditeljski tečaj Č. O. S. 1908.)

(Dalje.)

Socijalna vprašanja.

Težnje po socijalni reformi pretresajo ves svet ter vse države in vsi ljudje so prisiljeni baviti se ž njimi.

Tudi mi Sokoli ne moremo puščati teh teženj vnemar, temveč pečati se nam je ž njimi prav resno.

Eno bodi rečeno naprej: Socijalni toki, težnje in misli ne smejo biti za nas strašilo, temveč važen predmet proučevanja in pre-mišljevanja. Saj se socijalno vprašanje tiče vsakogar in pomenja težnjo, da bi se vsem ljudem brez razločka pripomoglo do gmotnih in nravnih pogojev za dostojno človeško življenje.

Mi hočemo ohranitev naroda in to naroda zdravega in močnega, zrelega in zavednega, in more li tak biti narod, čigar člani bi bili gospodarsko slabi in podjarmljeni? Ne bilo bi torej prav, proglašati socijalne ideje in toke za ideale bolnih glav, zakaj iz njih žari volja, približati človeštvo k njegovemu velikemu kulturnemu poslanstvu in njegove moči, vezane z borbami za kruh, oprostiti za delo napredka.

S socijalnimi težnjami in toki, katere je treba poznati vsakemu zavednemu človeku, pa se ne smejo zamenjavati težnje in toki političnih strank, čeprav bi se imenovala „socijalne“ (krščansko-socijalne, neodvisno-socijalne, socijalno-demokratske, narodno-socijalne i. t. d.). Tudi tu mora pri presoji biti za nas odločilen sokolski program, ki nam ukazuje, da spemo za napredkom (nasprotje so gotovo nazadnjaške in reakcionarne stranke) v ohranitev in okrepitev naroda (nasprotje so breznarodne stranke!). Stranke in interesi nazadnjaški, breznarodni, pa naj bi se tudi nazivali socijalni, so nam nasprotni.

In po tem, kar smo rekli, lahko določimo svoje stališče v gotovih (konkretnih) primerih.

— „Geslo sokolskih društev bodi neprestana gmotna in duševna delavnost, v vsem imajoč napredek pred očmi.“ — „Življenje naroda, dokler se razvija na solncu resnice, dobrine in občnega napredka, je neranljivo kakor solnčni žarek.“ — „Sokolska društva morajo biti najboljša šola narodnega dela.“ — „Daleč naj nam

ostanejo predsodki iz dob teme.“ — „V Sokolu se učimo enakosti, tega edinega jamstva prave in trajne svobode, saj smo vsi bratje in sinovi ene predrage matere.“ — „Imamo se vzajemno vzgojiti kot čvrsto in silno pokolenje, ki nima samo moči, ampak tudi trdno voljo, ki se ne baha s slavo svojih prednikov, temveč hoče delati po njih vzgledu.“ — Tyrš. —

Sokolska društva in druga telovadna društva.

V zadnjem času (izza 10 let) se ustanovljajo poleg sokolskih društev tudi druga telovadna društva. So to zlasti „delavska telovadna društva“, „katoliška“ i. dr.

Kakšno je naše stališče do teh združb?

a) Delavska telovadna društva.¹⁾

Dvojen namen imajo, deloma telovadni, deloma razredni (označujejo se že v nazivu kot delavska društva). Pravijo o sebi, „da vse človeštvo spe k telesni degeneraciji (to je, človeška pokolenja so vedno slabša in slabša) in da je zatorej treba delati na izboljšanje. V to služi v prvi vrsti telovadba, ki ohranja pokolenje zdravo in močno.“

Delavskim društvom je sicer telovadba — enako kakor nam — sredstvo za vzgojo telesne in duševne moči, discipline, vztrajnosti, samozavesti i. t. d., toda njim je na umu tudi stanovski namen, razredni, zakaj pred očmi nimajo telesne in nraвне vzgoje naroda, ampak gotovega razreda in sloja njegovega, ki ga hočejo vzgojiti k temu, „da bi postali pionirji gotove ideje — socijalizma“.

Delavska društva obračajo poglavitno pozornost na vzgojo mladine, in to v gotovi smeri, zakaj o sebi pravijo: „Prizadevajmo si, da se že v srcu najmlajšega proletarijata zasejejo misli človečnosti, da zgradimo tako nov temelj prihodnjega človeka. Vsak otrok z zdravo dušo in jeklenimi mišicami nam bo jamstvo zdravega pokolenja in s tem tudi — zmage socijalizma.“ (Ruch I. 1907.)

¹⁾ Namen teh vrst je, določno in jasno označiti naše stališče. Kot viri so bile porabljene izjave v glasilu „Svazu dělnických těloevičných jednot“: „Těloevičný ruch“ iz I. 1907.

V enakem zmislu se je izrazil tudi poslanec Nėmec na shodu „Svazu dėln. jednot“ dne 29. junija 1907. l. v Pragi, rekoč: „Mi vidimo v delavskih društvih enega izmed onih kamenov, na katerih bomo zidali. Društva imajo velik pomen, ker smere na to, da se socialistična mladina v njih osredotoči.“

Vidimo torej, da delavska društva smere na osredotočenje in na vzgojo pripadnikov enega (delavskega) razreda, in to ne vseh pripadnikov tega razreda brez ozira na prepričanje, ampak samo onega dela, ki ima gotove težnje in nazore (socialne).

Toda ne samo to: delavska društva ne goje teh socialnih teženj samo splošno (rekel bi načelno, znanstveno), temveč v okviru in v tendencah gotove stranke (socialno-demokratske), katere disciplini in redu se pokoravajo.

O tem priča dokaj jasno sklep shoda socialno-demokratske stranke v Plzni l. 1907., katerega bistveni obseg je naslednji: V posameznih okrajih se ustanove pri krajevni politični organizaciji posebne sekcije mladine, na katerih čelu stoji peteročlenski zbor zaupnikov, predlagan iz vrst mladine in telovadnih društev. Namen zboru zaupnikov je, seznanjati mladino s programom in z načeli stranke, privajati jo v politično in strokovno organizacijo in buditi v dušah mladih delavcev pojmovanje za borbe delavskega razreda. Delavska društva, ki jim je bilo naloženo, da poleg telovadnih nalog skrbijo za pravo vzgojo glede poglobitve razredne zavesti mladine, so se postavila pod nadzorstvo deželnega agitacijskega odbora mladine, ustanovljenega pri deželnem odboru vsake dežele, ki ima voditi natančne zaznamke o njih delovanju in moči. (Těl. Ruch iz l. 1907. str. 139.)

S tem sklepom so torej delavska društva po mnogem odklanjanju dosegla končno priznanje v socialno-demokratski stranki in o njih smeri in cilju ni že nobenega dvoma.

Danes je gotovo, da ne morejo imeti z nami (izvemši telesno-vzgojno stran) ničesar skupnega, zakaj prava negacija in izvrat so čistega, plemenitega in idealnega programa Tyrševega. To izhaja tudi iz tega-le:

Tyrš zbližuje vse pripadnike naroda brez razločka stanu, imetka in družabnega stališča — delavska društva iščejo koristi enega stanu,

v katerem bude razredno zavest; Tyrš ima na misli telesni in нравni razvoj celega naroda, njegov celotni duševni in kulturni napredek — ona, zbirajoč socialistično mladino, delajo na zmago skupne ideje, socializma; Tyrš nareja Sokolstvo za skupno zadevo celega naroda in ga odloča od političnih strank — ona se pokoravajo disciplini in redu gotove politične stranke; Tyrš propoveduje prostost in svobodo političnega prepričanja — ona zbirajo in vzgajajo pripadnike samo ene politične stranke; Tyrš oznanja vzajemno bratstvo, enakost in ljubezen vseh, uči vztrajnost in premagovanje sebe, hoče, da se plemeniti značaj vsakega človeka in da vse prešine pojmovanje prave enakosti in svobode ter discipline, in se zato obrača do vseh slojev in razredov — ona pa odklanjajo gotove razrede in sloje ...

Takšen je v bistvu razloček med delavskimi telovadnimi društvi in sokolskimi.

b) Katoliška telovadna društva.

Ta imajo istotako gotove cilje, ki jim ni z našim programom nič skupnega, in njih namen je označen že z nazivom „katoliška“.

*

Naše stališče do teh (zlasti delavskih) društev ne bodi niti ofenzivno niti sovražno, zakaj različne ideje in nasprotna načela in težnje se ob današnjih razmerah že ne zatro s poleni in nasiljem.

Čemu se ubijati v borbah in sporih in zapravljati tako lastno energijo in čilost, ki ju je možno s pravim uspehom porabiti v prosopeh in poglobitev notranje in programne delavnosti!

Edino v krepkem delu za načelno in brezobzirno izpolnjevanje našega poslanstva, ki se more brez kakršnekoli škode podvreči kritiki katerekoli napredne ideje, bodi naše orožje in naš odgovor.

Toda nič strahu, nič popusta, nič kompromisa pri tem. („Društvo, ki se ne more izkazati z drugim nego s svojim krojem in prazno zabavo, bi že želo samo obžalovanje in zaničevanje.“ — „Nas more vzdržati edino sokolska zavednost in zopet in zopet delavnost sokolska, redna, čila, energična in sredstev svestna.“ — Tyrš.)

Tam pa, kjer se sokolskemu društvu napove boj, kjer se zahtevajo različni popusti od načelnega programa in se zato preti društvu z raznimi

in občutljivimi izgubami, ali kjer se izpostavljajo naši bratje v posmeh in zaničevanje, kjer se za svoje prepričanje in ljubezen do sokolske stvari pode iz službe in pripravljajo tako ob kruh, tam

tudi mi dvignimo svoje orožje in se spustimo v boj! Raje brez sredstev, ubogi in osamljeni nego vsled različnih popustov in lastne slabosti — skompromitirani! Ne vdajmo se!

(Dalje prih.)

Povelja za redovne vaje v praporu.

(Dalje.)

II. Premene razstopa.

1. V stik.

1. Na mestu: (Slika 10.) Napoved prapornikova: **Stik na desno (levo; na 2., 3. zbor)!**

Zbor, na katerega se ima izvesti stik, ostane na mestu, ostali zbori se obrnejo

na povelje svojih zbornikov: **Četverstop! v desno (levo) — v bok!**

v četverstop k zboru, tvorečemu oporo stika, prestopijo na napoved prapornikovo in na povelje svojih zbornikov

(Slika 10.)

nim pohodom približali in nato zopet zavzeli prejšnjo, premo smer (na povelje zbornikov), je treba seveda, da se zboru, ki koraka na čelu, ukaže skrajšani korak ali pa ustavi, da morejo ostali zbori dospeti na enako višino ž njim. Povelja zbornikov: **Prečno! na levo (desno) — vprek!... Premo — s čelom!**

Napoved zbornika: **Prvi zbor stoj!** (Prvi zbor skрати korak!), povelje zbornika tega zbora: **Postati —**

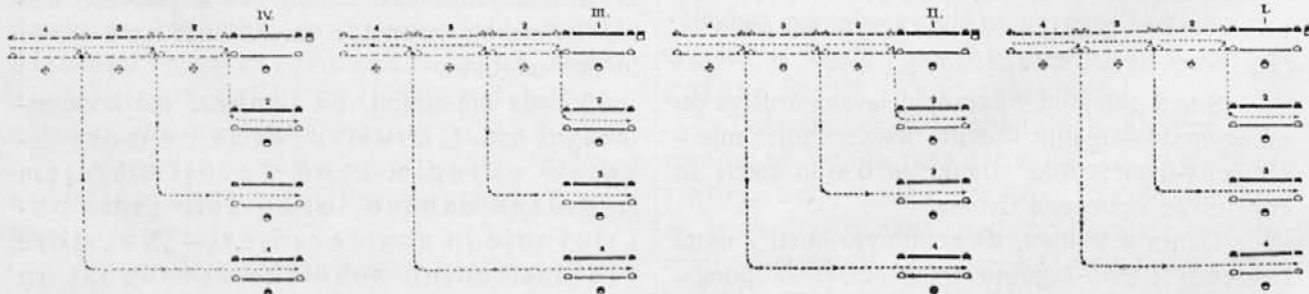
stoj! (Skrati — korak!); isto vele ostali zborniki, ko dojdejo njih zbori v višino prvega.

2. V dvored.

1. Na mestu: (Slika 11.) Na napoved prapornikova: **Čelno v dvored!**

napovedo zborniki: **Čelno na levo v dvored!**

Četniki zadnjih čet (2., 3. in 4.) vseh zborov obrnejo svoje čete v četverstop na označeno stran. Na povelje

(Slika 11.)

zbornikov: **Stopaj!**

ki naj ga vele kolikor mogoče istočasno, preidejo vsi zbori v dvored na način, opisan pri zboru (str. 18.).

2. V pohodu se izvrši ta premena na isto napoved, pa ne s četverstopom, temveč s prečnim pohodom čet, ki

se uvrščajo v dvored na način, opisan pri zboru (str. 18. in 19.); kakor hitro so zadnje čete iz prečnega pohoda prešle v prejšnji čelni pohod, treba, da se prve čete vseh zborov ustavijo ali pa da skratijo korak, kar se izvrši na napoved prapornikova: **Prve čete postati!** (Prve čete, skрати korak!)

ter na povelje zbornikov: Prva četa, postati — **stoj!** (Prva četa, skрати — korak!)

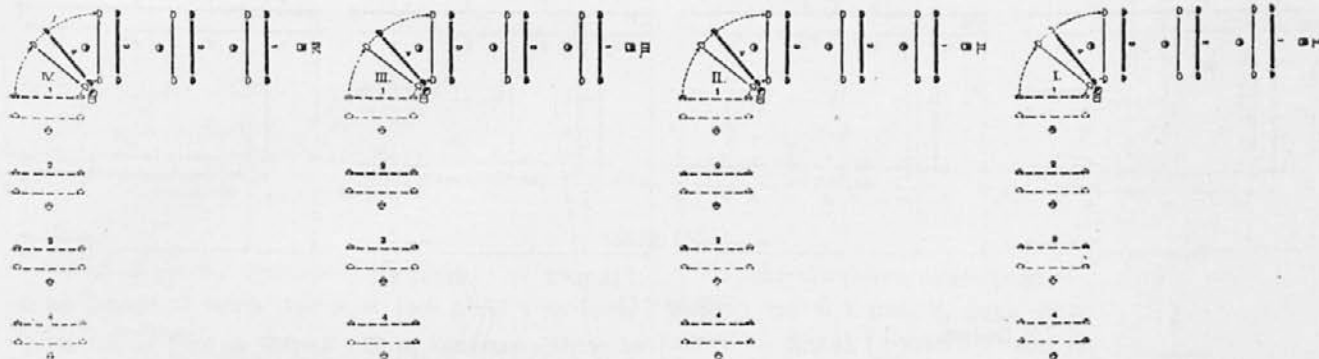
3. V predelek.

a) Čelno.

1. Z mesta. Za prehod iz razstopa v predelek iste smeri, kakor jo ima razstop,

napoved prapornik: Čelno naprej v predelek (za 2., 3., 4. zbor)!

Prehod je isti kakor pri premeni iz stika v predelek (str. 57.), samo da je tu zborom mogoče po izprečitvi prestopiti istočasno, ker je dosti prostora.

(Slika 12.)

5. V četveroŕstop. (Slika 13.)

Ta premena se izvede na isti način kakor prehod iz stika v četveroŕstop, prestopijo pa vse prve čete istočasno.

III. Premene dvoreda.

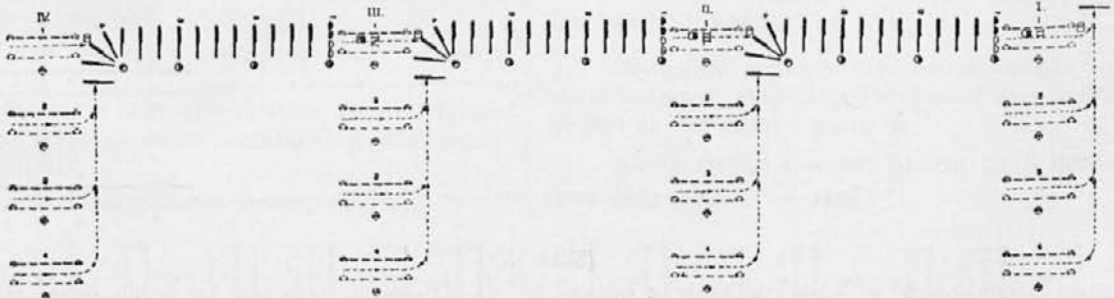
1. V razstop. (Slika 14.)

Napoved prapornikova: Čelno v razstop!

Napoved zbornikov: Čelno v predelek!

Četniki zadnjih treh čet obrnejo svoje čete v četveroŕstop v desno, nakar na

povelje zbornikov: **Stopaj!**

(Slika 13.)

vele zborniki, izvzemši zbora na desnem krilu: Četveroŕstop! v desno — v bok!

Na povelje prapornikova: **Stopaj!**

prestopijo zbori, ki so se obrnili v četveroŕstop k zboru, tvorečemu oporo premene, zavijejo takoj v kotu 90° v desno, gredo v tej smeri 9 korakov za zbor pred njimi, zavijejo iznova v kotu 90° v levo in se

2. V pohodu se izvrši ta premena s prečnim pohodom zborov, samo da jim praviloma ni treba skratiti koraka, ker je razstop zborov zadosti velik. Sicer se izvede vse tako kakor pri prehodu iz stika v predelek (str. 58.).

b) Bočno. (Slika 12.)

Tudi premena razstopa bočno v predelek se na napoved prapornikova: V predelek v desno (1.)! izvede na isti način ter na ista povelja kakor iz stika (str. 58.), samo da morejo vsi zbori istočasno prestopiti.

4. V dvoredni predelek.

Ta premena je naravnost iz razstopa neizvedljiva.

preide vsak zbor zase čelno v predelek za prvo svojo četo na način, opisan pri zboru (str. 10.).

2. V stik.

Premena dvoreda v stik ni mogoča naravnost, temveč je treba poprej preiti v razstop in iz tega na posebno povelje (zgoraj navedeno) v stik.

3. V dvoredni predelek.

a) Čelno.

1. Na mestu. (Slika 15.) Na napoved prapornikova: Čelno v dvoredni predelek (za 2., 3., 4. zbor)!

na povelje svojih zbornikov: Postati — **stoj!** in: Dvored! v levo — s čelom!

ustavijo na enaki višini z desnim krilom zbora, ki je ostal na mestu, in preidejo v isto postavo, kakršno ta zavzema.

Če bi se ta premena imela izvesti na kakšen drug zbor, na pr. drugi (kar pa mora biti navedeno v praporni-

kovi napovedi), bi se ostali zbori obrnili v četverstop proti temu zboru; torej prvi zbor v četverstop v levo, tretji in četrti v četverstop v desno. Potem bi se uvrstili po zgoraj določenem pravilu za 2. zbor torej najprvo 1. zbor, nato 3. in naposled 4.

Kompliciranih teh premen pa ni priporočati radi lahko mogoče zmote. Izvaja naj se torej dvoredni predelek praviloma na prvi zbor.

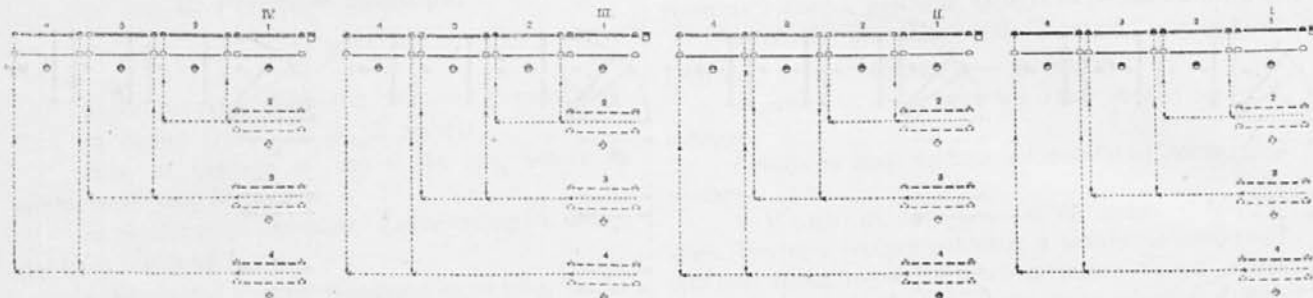
2. Z mesta: Napoved prapornikova: Čelno naprej v dvoredni predelek (za 2., 3., 4. zbor)!

Zborniki poveljujejo kakor pri premeni na mestu.

Na povelje prapornikovo: Stopoma — stopaj prestopijo vsi zbori, in sicer zbor, za katerim se uvršča predelek, v prejšnji smeri, ostali zbori pa v novi smeri, zavzeti s četverstopom. Ko so postopno na mestu, kjer je stal prvi zbor, se obrnejo postopno za prvim zborom na povelje svojih zbornikov: Dvored! v levo — s čelom!

Ako je po izvedenem predelku razstop večji nego 9 korakov, ga zmanjša prapornik na način, opisan pri zboru.

3. V p o h o d u ni povelja za prestop, sicer je premena docela nalična.

(Slika 14.)

b) Bočno.

1. Na mestu: (Slika 16.) Ta premena se izvede z izprečitvijo celih zborov

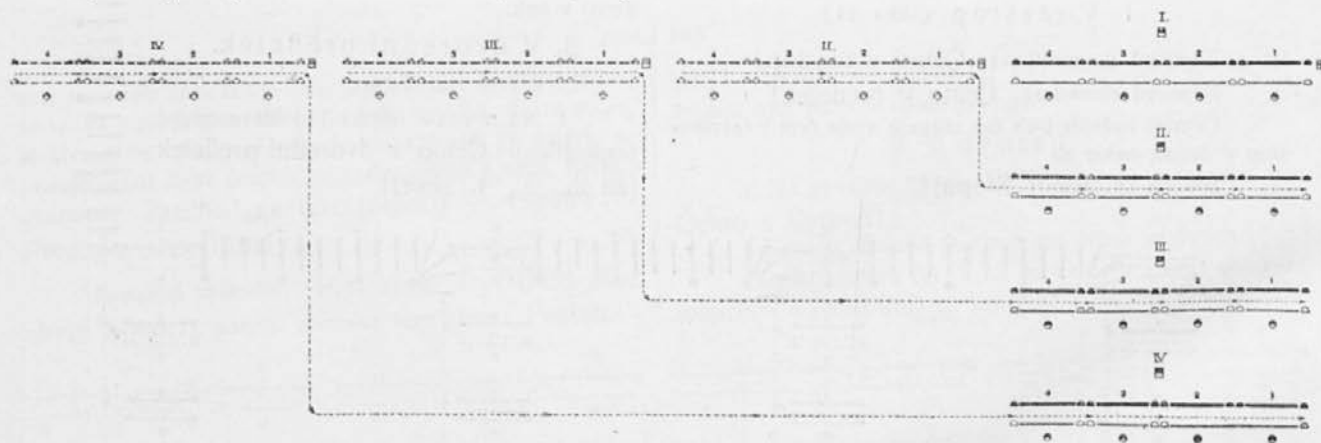
na napoved prapornikovo: Bočno v desno (I.) v dvoredni predelek!

Zborniki na svoje povelje: Bočno v dvored, na desno (I.) — **vprek!**

in na nadaljnje povelje prapornikovo: Stopaj! prevedejo svoj zbor v novo dvoredno postavo, ki je

od prejšnje zasukana za 90°. Izvršili so torej tu celi zbori to, kar so pri „zboru“ in njegovi premeni bočno v predelek izvedle čete. Ker imajo zbori po tej premeni razstop za širino celega dvoreda in še treh korakov, je treba, da se sestopijo, ako ne smatra prapornik za umestno, preiti v drugo obliko, za katero je prav ta razstop neogibno potreben. Sestop se izvrši

na povelje prapornikovo: Sestop na 9 korakov — stopaj!

(Slika 15.)

Zbori in njih zborniki se vedejo tako kakor pri sestopu čet v predelku zbora čete in njih četniki (str. 3).

2. V p o h o d u, kjer ni mogoča izprečitev, se izvrši ta premena z zavojem.

Po napovedi prapornikovi: Bočno v desno (I.) v dvoredni predelek!

sledi istočasno povelje vseh zbornikov: V desno (I.) — **zavij!**

Z zavojem v stran, označeno v povelju, preidejo zbori v predelek, nakar se na napoved prapornikovo in na povelje svojih zbornikov bodisi ustavijo, bodisi korakajo dalje v premi smeri.

O razstopu velja isto, kar je bilo rečeno pri premeni na mestu. Premena razstopa se izvrši

na napoved prapornikovo: Sestop na 9 korakov, prvi zbor postati! ali pa: Sestop na 9 korakov, prvi zbor skрати korak!

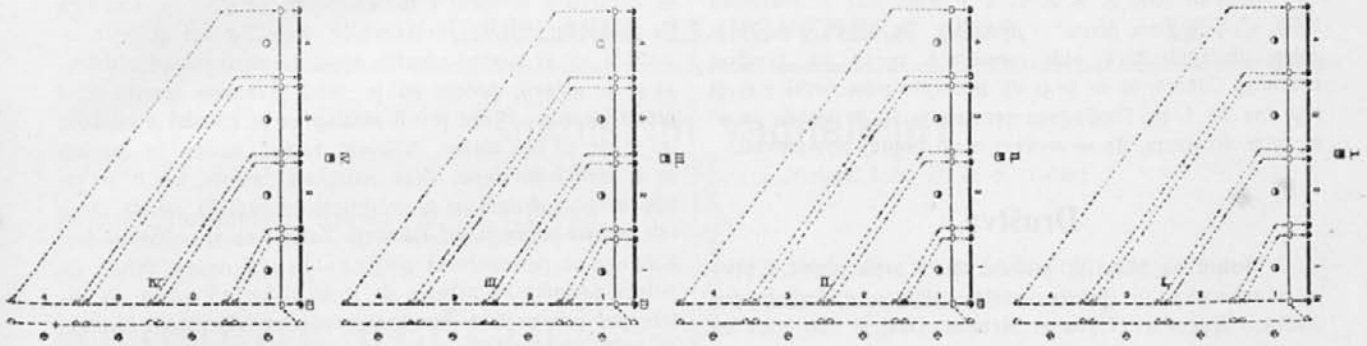
4. V predelek.

a) Čelno (slika 17.).

Napoved prapornikova: Čelno naprej v predelek (za 2., 3., 4. zbor)!

Zbor, ki ima biti na čelu predelka, torej (če ni bil imenovan noben zbor) prvi zbor (v ostalih primerih pa oni zbor, ki je bil označen v napovedi prapornikovi) izvede takoj potrebne priprave za prehod v predelek

na napoved svojega zbornika: **Čelno naprej v predelek!**

(Slika 16.)

in na povelje zbornikov: **Stopamo — stopaj!** in ko dosepejo na mesto, kjer je ta zbor prešel v predelek, preidejo postopno

na napoved svojih zbornikov: **Bočno v levo (d.) v predelek!**

v predelek iste smeri, kakor jo ima prvi zbor, za katerim stopajo dalje.

Ako bi bile čete zbora tako velike, da bi pri prehodu v predelek nastali preveliki presledki med četami in zbori, popravi stvar

napoved prapornikova: **Sestop naprej, skрати korak! (postati!),**

Ostali zbori se samo obrnejo na povelje svojih zbornikov: **Četverstop! v desno (l.) — v bok!**

v četverstop proti prvemu zboru (ali v napovedi označenemu) in prestopijo istočasno z njim na napoved prapornikovo: **Pohod!**

nakar veli zbornik načelnega zbora: **Sestop na 6 korakov, prva četa skрати — korak! (postati — stoj!)**

Ko se na ta način popravi razstop v prvem zboru, se razstop v zadnjih predelkih popravi docela na isti način, toda postopno.

b) Bočno.

1. Prehod iz dvoreda bočno v predelek na mestu (sl. 18.) se izvrši na napoved prapornikovo: **Predelek v desno!**

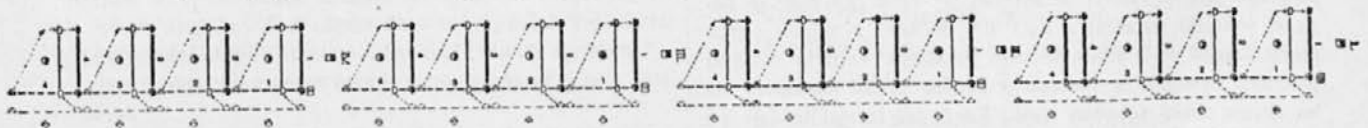
(Slika 17.)

Zborniki vele nato istočasno: **Bočno v predelek, na desno — vprek! ... Stopaj!**

Vsi zbori preidejo v predelek na način, opisan pri zboru (str. 11.).

Gre potem še za popravo razstopa, če so čete preširoke in so zategadelj nastali presledki večji od 6 korakov. Poprava se izvrši

na napoved prapornikovo: **Sestop naprej!**

(Slika 18.)

2. Med pohodom se izvede ta premena na isto napoved prapornikovo, pa na istočasno povelje zbornikov: **Bočno v predelek; v četah v desno — zavij!**

Vsi zbori preidejo v predelek in po napovedi prapornikovi: **V premo mer! ter na povelje svojih zbornikov: V premo — mer!**

Zbornik načelnega zbora veli nato: **Sestop na 6 korakov! Stopaj!**

Ostali zbori prestopijo najpoprej na običajno povelje naprej in šele, ko dosepejo na 9 korakov od zbora pred njimi, preidejo na tem mestu v sestop na

povelje svojega zbornika: **Sestop na 6 korakov; prva četa postati — stoj!**

nadaljujejo pohod v novi smeri. Če treba, veli prapornik sestop.

5. V četverstop.

Premena dvoreda v četverstop se izvede z običajnim prehodom dvoreda v četverstop. Povelje glej pri obratih (str. 44.). (Dalje prih.)

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Slovenska sokolska zveza.

Občni zbor S. S. Z. bo v nedeljo, dne 7. novembra 1909 v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi prememba pravil na predlog zveznega odbora, ki se je o nji temeljito posvetoval v svoji seji dne 24. t. m. Predlagana prememba se je poslala posameznim društvom, da se morejo o nji poprej posvetovati.

Društva.

Sokol na Viču je priredil dne 5. septembra t. l. prvo javno telovadbo in ljudsko veselico skupno z domačo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda. Dasi je bilo letos izredno mnogo sokolskih zletov na vseh straneh, kar je gotovo stalo mnogo truda in gmotne požrtvovalnosti ravno telovadce, se je odzvalo vabilu „Sokola“ na Viču nad 200 Sokolov v kroju. Zastopanih je bilo deset sokolskih društev, in sicer: z Iga, iz Domžal, Ljubljane (vsa tri), Postojne, Ribnice, Šiške, Št. Vida in z Vrhnike. Zbrala so se večinoma v „Narodnem domu“ v Ljubljani, odkoder so odkorakala ob 2. uri popoldne z godbo na čelu skozi mesto — skozi Šelenburgovo ulico je vlada izprevod prepovedala — na prijazni Vič. Strumni nastop v čete uvrščenih Sokolov je vzbudil veliko pozornost in pohvalo med občinstvom, katerega se je nabiralo vse polno vso pot do Viča. Tudi na Viču je bilo zbrano mnogo domačega občinstva na prostoru, kjer je čakal viški Sokol svoje brate, da jih primerno sprejme. V imenu njega pozdravi Sokolstvo starosta br. Tribuč, v imenu občine in podružnice družbe sv. Cirila in Metoda pa viški župan. Na bratskem sprejemu se jima zahvali starosta S. S. Z. brat dr. Oražen. Potem odkorakajo društva v sprevodu v prejšnjem redu čez Vič in na telovadišče. Med sprevodom se jim pridružita še vrhniški in ribniški Sokol, ki sta pozneje dospela. Pred javno telovadbo so bile izkušnje za rajalni nastop, za proste vaje itd. Za 108 telovadcev premajhno telovadišče je oviralo izkušnjo rajalnega nastopa k prostim vajam, prilagoditi ga je bilo treba razmeram telovadišča ter večkrat ponoviti, vsled česar se je zavlekla javna telovadba za celo uro. Na javni telovadbi je nastopil najprvo sokolski naraščaj iz Šiške (34 dečkov) z vajami s palicami: izvajal je 4 vaje z notranjskega zleta po godbi. Natančna izvedba vaj večine teh dečkov nam jasno priča, da ima društvo vse potrebne pogoje, doseči natančnost pri vseh. Za njim je nastopil sokolski naraščaj z Viča (30 dečkov) z vajami s praporci: izvajal je 3 slikovite vaje po štetju. Tudi ta naraščaj je dobro nastopil in pokazal s svojim prvim nastopom, da bo vestno služil sokolski ideji. Ko bi bil izvajal te vaje po godbi, bi bil napravil na občinstvo še boljši vtisk. Sicer je pa tudi dobro, da se vadi mlad naraščaj takta po godbi in pridobi tako laže čut za enakomernost. Telovadbo naraščaja je zaključil sokolski naraščaj iz Šiške: izvedel je šest lepo sestavljenih skupin v vrstah po sedem (sedmericah) prav dobro in živahno. Vse točke naraščaja je občinstvo pohvalilo z živahnim ploskanjem. Nato je prišla na vrsto glavna točka javne telovadbe, proste vaje članstva. Ob zvokih Slo-

venske Filharmonije so prikorakali telovadci v dveh vzporednih oddelkih na telovadišče. Ta štiristopna oddelka sta se združila z zavojem v osmerostopen oddelek, iz katerega so se potem izlivali in razvijale vrste na vse strani telovadišča ter se končno združile zopet v osmerostopen oddelek, ki se je ustavil, potem ko je med pohodom izvršil čelni prosti razstop. Bočni prosti razstop se je izvedel z odskoki od srede na obe strani. Slikoviti rajalni nastop in razstop se je izvršil dovršeno, brez najmanjše zmete, kar bi pa ne bilo mogoče doseči na premajhnem telovadišču, ne da bi ga bili večkrat ponovili pri izkušnji. Zatorej se ni ozirati na čas, katerega se potrebuje za popravljanje napak, četudi ga potem zmanjka za zabavo, da je le sokolsko delo, za katero pač gre na taki prireditvi, popolnoma dovršeno. Izvajale so se 1., 3., in 4. sestava prostih vaj za celjski zlet. Ako primerjamo izvajanje prostih vaj na posameznih letošnjih zletih, moramo reči, da smo z ozirom na istočasnost izvedbe dokaj napredovali, manj pa glede na pravilnost gibov. Na Viču je bila skladnost, kar se tiče hkratne izvedbe gibov, popolna. Občinstvo je burno ploskalo po vsaki vaji. S časovno točnostjo se zakrijejo pred občinstvom podrobne napake posameznikov, katerih pa mi ne smemo prezreti. Tudi tu je bilo opaziti telovadce, ki niso znali vseh gibov pravilno. Posebno z izpadi gre nekaterim trda. Za njih vadbo služijo dobro predzadnji „Vadbeni večeri“. Orodna telovadba je sledila v treh oddelkih, in sicer: Viški Sokol je nastopil s tremi vrstami zase, za njim pa dva oddelka po štiri vrste zunanjih društev, ki so nastopile na dveh bradljah in na dveh drogih. V splošnem je bila telovadba na orodju povoljna ter vzbudila mnogo pohvale v občinstvu. Opomniti pa bi bilo nekatere vaditelje, naj ne dopuščajo telovadcem na javni telovadbi izvajati vaj, ki jim ne gredo dobro. Bolje lažja pa dobro izvedena, kakor pa težka pa slabo izvedena vaja. Orodno telovadbo je zaključila vzorna vrsta ljubljanskega Sokola z vajami na bradlji. Težke in komplicirane vrhunške vaje so izvajali ti telovadci s čudovito lahkoto in natančnostjo. Za zaključek je še nastopil vaditeljski zbor ljubljanskega Sokola s francoskim boksom z izvrstnim uspehom. Posebno je občinstvo presenečal bočni premet kot prehod v izvedbo sestave na razne strani. Vzorna vrsta na bradlji in pa vaditeljski zbor s francoskim boksom sta izzvala iz občinstva gromovito ploskanje. Po javni telovadbi, ki je trajala skoro do mraka, je bilo vendar še nekaj časa odmerjenega za zabavo. Postojnski in ribniški Sokoli so preje odhajali, ostalo Sokolstvo je pa odkorakalo z Viča ob 9. zvečer do „Narodnega doma“, kjer je bil razhod. Tudi ta letošnji zadnji zlet v večjem obsegu je pokazal mnogo sokolskega dela.

— t —

Nova sokolska društva. Vlada je odobrila pravila sokolskih društev v Borovljah, Ribnici na Pohorju, Mokronogu, Cerknem na Goriškem, Cerknici ter v Litiji.

Slovenski Sokol v Ameriki. Razen Sokola v Clevelandu, o katerem smo poročali v zadnji številki, sta v Ameriki še dve slovenski sokolski društvi: v Jolietu in v Waukeganu. Vsa tri društva so se udeležila po mnogoštevilni deputaciji letošnjega vsesokolskega zleta v Čikagu.

VADBENI VEČERI.

Leto I.

V Ljubljani, 25. oktobra 1909.

Štev. 10.

Vadba celjskih prostih vaj.

(Dalje.)

Nič manj važna nego uravnava v redu je kritje v zastopu (povelje „Krij!“). V daljših zastopih, kakor jih imamo navadno pri javnih telovadbah dandanes, ko nastopa pri prostih vajah že večje število telovadcev, ki razen tega še stoje v prostem razstopu, se majhne netočnosti v kritju sprednjih telovadcev izpremene v razmeroma velike razdalje od preme črte pri telovadcih zadaj. Tudi o tem, ali se znajo telovadci točno kriti, se vaditelj prepričaj ter, če treba, pouči telovadce, še predno se razstopijo za proste vaje. Veli torej „Razhod!“ in nato „Nastop v zastop!“ ter preglej, če so telovadci dobro kriti. Postavi se v ta namen sam natančno krit nekaj korakov pred prvega telovadca z obrazom proti njemu. Opozori, da je telovadcem imeti rame vzporedno z ramami prednika, glavo in pogled obrnjena naravnost naprej ter da pri tem ne smejo pred seboj videti več nego zaglavje svojege prednika. Ako vidijo okoli desnega ali levega ušesa prednikovega več, je to znak, da zastop ni uravnan, treba se torej dotičnikom pomakniti na eno ali drugo stran.

Telovadcem, ki so se navadili dobrega in hitrega uravnanja v redu in kritja v zastopu, tudi ne bo težko uravnati se in kriti v prostem razstopu pri prostih vajah.

V prosti razstop, t. j. razdaljo na odročenje, kakor jo imamo navadno pri prostih vajah, prehajamo iz reda pri pouku običajno na povelje: „Na desno (na levo, od srede, od

brata l.) bočni prosti razstop, z odkoraki, odročiti — **zdaj!**“ Telovadci se hitro pomikajo s kratkimi odkoraki v dotično stran in odročivši obstanejo, ko so v taki razdalji med seboj, da morejo držati roki v odročanju z iztegnjenimi prsti, ne da bi se dotikali prstov svojih sosedov. Pri tem se jim je pravilno uravnati. Na povelje „Priročiti — **zdaj!**“ hitro priročijo.

Bočni razstop je razdalja med telovadci v redu, čelni razstop med telovadci v zastopu. Ako treba narediti tudi čelni razstop (na pr. iz dvoreda, če šteje vrsta večje število telovadcev), izvedemo to pri pouku na povelje: „Prvi (člen) korak naprej — **stopaj!**, ali: „Drugi (člen), korak nazaj — **stopaj!**, ali pa naredimo s telovadci poluobrat v desno, povelje za razstop pa je sedaj isto kakor zgoraj navedeno: „Na desno bočni prosti razstop, z odkoraki, odročiti — **zdaj!**“; po izvedenem razstopu in priporočanju je narediti zopet obrat nazaj.

Vaditelj popravi, če treba, iznova temeljno postavo in uravnava ter velevši „Odmor!“ imenuj vajo, razloži kratko, kar treba, pokaži vajo, v temeljni postavi obrnjen proti telovadcu in jo, če treba, ponovi s hrbtom proti njim.

Pri celjskih prostih vajah je v temeljni postavi kakor skoro vedno med izvedbo roki imeti stisnjeni v pest. Palca ni držati na kazalcu, temveč med stisnjenima kazalcem in sredincem. Ko si dal povelje „Pozor!“, veli še „Roki v pest!“ in začni vajo s telovadci.

Seveda pa izpočetka ne boš vadil kar cele dolge sestave do konca, pa zopet od začetka do konca, ampak si jo primerno razdelil na manjše, sčasoma vedno daljše sestave ter naposled, ko gredo deli dobro, šele vadil celo sestavo.

H gibom in položajem celjskih prostih vaj naj podamo tu nekatere pripomnje in navodila. Morda pri tem tuptam navedemo napake, ki se na naših javnih telovadbah že ne opažajo več ali vsaj poredkoma, za vadbo prostih vaj pa zlasti mlajšim društvom opozoritev nanje morda ne bo brez prida.

I. oddelek.*)

1. a) **Odročiti.**

Roki morata biti predvsem docela iztegnjeni, napeti v komolcih. Kolikor tudi se zdi lahko izvedljiva ta zahteva, je vendar neredko treba vaditelju opozoriti, da jo dobro izvede ta ali oni telovadec.

Vaditelj pazi, da so tudi pesti v ravni črti z lehtmi, ne nagnjene ali dvignjene ali odklonjene. Položaj pesti je tu kakor povsod pri celjskih vajah, kjer ni izrecnega drugega predpisa, palčji; palec je pri odročenju zgoraj. (O položajih pesti glej „Proste vaje“, „Slovenski Sokol“, l. 1906., str. 79. in 80.) Glej, da so točno v tem položaju, ne zavite naprej ali nazaj v poševni položaj.

Roki morata biti docela vodoravni; neredko je videti, da ju imajo telovadci višje ali pa nižje od vodoravnega položaja. Tu treba vedno opozarjati in vedno iznova popravljati. Opaža se tudi često, da nista točno v čelni ravnini, to je v isti črti z ramama, temveč naprej ali pa nazaj!

Pri izvedbi bodi ostalo telo docela mirno.

b) **Prednožiti z desno — s priročenjem predročiti.**

Prednožiti je zmerno, to je dvigniti nogo za 45°. (Glej „Slovenski Sokol“ l. 1908., str. 35.) Boljši telovadci naj tu ne iščejo časti v tem, da nogo dvignejo nad noge drugih slabših telovadcev, morda celo do vodoravnega položaja; slabši naj se potrudijo, da je nimajo prenizko. Vaditelj pazi, da so noge vseh telovadcev vzporedne, v enaki višini.

Obe nogi bodita v kolenih docela napeti. Leva, noseča telo, se začetnikom rada sklekne v kolenu. Ali tudi popolna iztegnitev desne noge dela mnogemu telovadcu nemale težave. Da je tudi nategnjena v stopalu, na to obračaj vaditelj vestno pozornost. —

Glede položaja rok v predročenju velja nalično to, kar smo navedli pri odročenju: roki docela iztegnjeni,

*) Popolnoma so celjske proste vaje objavljene v lanskem letniku „Slovenskega Sokola“ na str. 91. v 12. številki.

vodoravni, vzporedni, ne ven, ne not, ne previsoko, ne prenizko, točen palčji položaj! Roke vseh telovadcev v vrsti uravnane med seboj!

Prehod iz odročanja se izvrši skozi priročanje. V priročanju ni počakati, temveč gib do priročanja docela spojiti z gibom do predročanja. Dostikrat je zopet videti napako, da telovadec, trudeč se, gib narediti spojeno, ne giblje rok skozi priročanje, temveč pred telesom v bolj ali manj izbočenem loku. Da dosežeš pravilnost, vadi vaditelj ta gib izpočetka prav počasi, tako da telovadcem ni težko pri prehodu skozi priročanje vzdržati se prekinjenja; nato vedno hitreje. Tako se polagoma navadijo pravilnega giba tudi v hitri izvedbi. Lepo se izvede gib, če se v početku giblje roka nekoliko (ne preveč!) bolj počasi, ali bolje rečeno, manj hitro, nato pa vedno hitreje, zlasti pa pospeši gib od priročanja dalje.

Ker ima noga krajšo pot nego roki, treba seveda tem hitreje gibati roki: položaj predročanja imata doseči istočasno, ko noga prednoženje.

Trupa pri tem položaju ni naklanjati naprej, lepše je, če je malo, komaj znatno, zaklonjen. Križ uleknjen.

2. a) S poluobratom v levo odkoračna stoja z desno — vzročiti z desno po najkrajši poti, z levo s čelnim lokom navzdol.

Obrat je narediti na prstih leve noge. Za pravilen in lep obrat je neogibno potrebno, da križ še nekoliko bolj uleknješ, nego je bil pri položaju prednoženja z desno in predročanja, ter tudi kolka nekoliko naprej (v stran obrata) potisneš. Desne noge ne smeš pri obratu kar spustiti na tla, približujoč jo pri tem k levi nogi, dokler se ne dotika tal, dobil bi tako prekratek odkorak. Moraš jo marveč, spuščajoč jo na tla, obenem poriniti ven ter postaviti na celo stopalo v odkoračno stoji najmanj 60 cm široko. Leva noga se hkratu nagne, tako da sta obe nogi po izvršenem gibu enakomerno poševni. Obe nogi nosita v enaki meri težo telesa, trup je pokoncu, uleknjen.

(Konec prih.)